

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

We krijgen weer een koning. De vierde van die naam hoewel hij zich liever Willem Alexander laat noemen. In *Mijn weekblad* daarom een portret van onze eerste koning Willem.

Koning Willem de Eerste

Met een koopman is ons Koninkrijk begonnen

Prins Claus gaf ooit in een interview voor de Duitse televisie uitleg over ons koninkrijk. "Nederland," zo zei hij, "is een republiek met een gekozen koning." Dat was de spijker op zijn kop en het is goed ons dat nog maar eens te herinneren nu we dit jaar het tweehonderdjarige bestaan van dit koninkrijk gaan herdenken.

Op 30 november 1813 zette Willem na achttien jaar weer voet op Nederlandse bodem. Drie Haagse notabelen hadden hem na de val van Napoleon per brief uitgenodigd als "soeverein vorst" de regering op zich te nemen. Willem aanvaardde

hun uitnodiging en een Engels fregat bracht hem naar de kust van Scheveningen. Met een boerenwagen werd hij vervolgens naar het strand gereden. Een van de eerste dingen die hij in Nederland deed, was een proclamatie uitvaardigen, waarin hij aankondigde: "Ons gemene Vaderland is gered: De oude tijden zullen weldra herleven."

Dat was niet helemaal eerlijk, want hij beschouwde zich niet als opvolger van zijn vader, de stadhouder, maar van Lodewijk Napoleon, de eerste koning van dit land. Zijn beleid zette hij voort, in zijn paleizen ging hij wonen en Amsterdam kreeg zijn stadhuis niet terug.

Willem was een ondernemer die sterk investeerde in de industrie. In 1824 stichtte hij de Nederlandse Handel-Maatschappij. Nieuwe kanalen en straatwegen werden in zijn opdracht aangelegd. Investerings in zulke grote nationale projecten deed hij bij politieke tegenstand buiten de begroting om met behulp van het Amortisatiesyndicaat, waarin de Kroondomeinen tot zekerheid waren ondergebracht. Winsten waren op deze wijze in zijn voordeel, verlies belastte deze staatseigendommen. Willem steunde William Cockerill in 1817 in Seraing bij de bouw van de grootste stoommachinefabriek in Europa. In 1820 bouwde dat bedrijf zijn eerste stoomboot en in 1835 zijn eerste stoomlocomotief. Willem was de eerste kapitalistische heerser van Europa, die met enigszins moderne methoden zijn inkomsten enorm vergrootte terwijl de arbeidersklasse verpauperde. Het vermogen van de koning werd in 1815 geschat op 10 miljoen en werd 25 jaar later geschat op 200 miljoen gulden, het twintigvoudige. Een derde van de bevolking van Amsterdam leefde vanaf de Franse tijd van de kerkelijke en burgerlijke armenzorg. Hij wilde van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden een moderne en verlichte eenheidsstaat maken. Achteraf gezien moet je constateren dat hij het karakter en de wensdromen van zijn onderdanen goed had begrepen. Hij was echt de grondlegger van het moderne Nederland en dankzij hem behoort zijn familie nog altijd tot de rijkste van Europa.